

Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.
T.a.v. de directie
Postbus 28000
9400 HH ASSEN

V.O.F. Groninger Forum
T.a.v. de directie
Postbus 70008
9723 JE GRONINGEN

Gemeente Groningen
T.a.v. ....
Postbus 20001
9700 PB GRONINGEN

Nationaal Coördinator Groningen
Postbus 3006
9701 DA Groningen

Groningen, **CONCEPT 30 januari 2017 LOUTER GESCHIKT VOOR DISCUSSIEDOELEINDEN**

Inzake : Stichting Martinikerk/advies aardbevingen
Onze ref. : 5.1.2e
Uw ref. :

mr. 5.1.2e
Advocaat
Tel. direct : (050) 5.1.2e
Fax direct : (050) 5.1.2e
E-mail : 5.1.2e@plasbossinade.nl

Geachte dames en heren,

Namens cliënte, het bestuur van de Stichting Martinikerk Groningen (hierna: de Stichting), vraag ik u aandacht voor het volgende.

De Stichting maakt zich ernstige zorgen over de huidige en toekomstige bouwkundige staat van de voor de stad Groningen zo beelbepalende en cultuurhistorisch van belang zijnde Martinikerk en de afwikkeling van de schade die de afgelopen jaren aan het gebouw is ontstaan.

Deze brief dient u in de eerste plaats op te vatten als een uitnodiging om op de kortst mogelijke termijn in contact te treden met de Stichting over de afwikkeling van de ontstane schade en over een plan van aanpak betreffende het voorkomen van schade in de toekomst. Daarnaast

bevat deze brief om formele redenen een aansprakelijkstelling jegens de Nederlandse Aardolie Maatschappij (hierna: NAM) en VOF Groninger Forum (hierna VGF), diens vennoten (later in te vullen) en de gemeente Groningen (hierna: de Gemeente). Met de aansprakelijkstelling wil de Stichting haar juridische rechten voor nu en in de nabije toekomst veilig stellen.

Historie

Rond 800 n. Chr. werd op de huidige locatie van de Martinikerk de eerste 'houten' kerk gesticht. Vanaf de 12^e eeuw werd stapsgewijs een grote romano-gotische kerk gebouwd. Op prenten uit 1500 staat voor het eerst de kerk in haar huidige vorm afgebeeld. De kerk heeft door de eeuwen heen vele restauraties doorgemaakt. In 1462 stortte de interne toren en een vijftal naastgelegen gewelven in en in 1577 heeft een grote brand gewoed in de toren. Na herstel van de toren in 1627 werden in 1688 de 5 dwarskappen vervangen door een drietal langskappen. De laatste grote restauratie vond plaats tussen 1962 en 1975, waarbij om constructieve redenen de langskappen weer werden vervangen door dwarskappen.

Na de laatste restauratie wordt de bouwkundige toestand van de kerk op gezette tijden gemonitord (is dit juist?).

Sinds ....(nader in te vullen) begeleidt het gerenommeerde resauratiebureau OVT van ir. **5.1.2e** **5.1.2e** het bestuur van de Stichting bij het beheer van de kerk. Schade aan de kerk, bijvoorbeeld als gevolg van scheurvorming, wordt door het bureau vastgelegd en beoordeeld. Ter illustratie verwijst de Stichting naar het rapport 'Scheurvorming Martinikerk 2008' (**bijlage 1**).

Tweejaarlijks rapporteert Monumentenwacht over de bouwkundige toestand van met name de buitenschil van de kerk. Het meest recente rapport treft u bijgaand aan (**bijlage 2**).

Door het bestuurslid dat verantwoordelijk is voor het beheer van de kerk zijn in november 2010 naar aanleiding van scheurvorming in het middenzuidelijke gewelf in het schip foto's gemaakt van de gewelven. (**bijlage 3**). Van de scheefstand van de zuidgevel zijn door het bestuurslid metingen verricht met een schietlood. (**bijlage 4**). De scheuren in de buitengevel van de kooromgang werden en worden door hem (onder meer) gemeten door het plaatsen van streepjes met datum ter hoogte van het einde van iedere geconstateerde scheur. Uit deze metingen wordt duidelijk dat de scheuren in de afgelopen jaren langer zijn geworden (**bijlage 5**).

Eerst na de eerste beving in Huizinge op 16 augustus 2012 werd in de provincie Groningen langzamerhand duidelijk dat gasgeïnduceerde bodembeweging schade veroorzaakte aan gebouwen. Voor de Stichting werd dat ten aanzien van de Martinikerk pas manifest na een forse aardbeving in augustus 2013 (klopt deze tijds aanduiding? Om welke aardbeving ging het?). Het bestuurslid dat verantwoordelijk was voor het beheer van de kerk (klopt dat **5.1.2e**?) constateerde dat aanzienlijke schade aan de gewelven was ontstaan. Door NAM werd € 60.000 betaald om de schade te kunnen laten herstellen.

Naar aanleiding van de in de stad Groningen gemelde schade als gevolg van de door gaswinning geïnduceerde bodembeweging heeft de Gemeente Groningen een aantal markante gebouwen in

de gemeente Groningen laten onderzoeken. Een van de gebouwen betrof de Martinikerk. Hoewel de Stichting van mening is dat dat onderzoek 'Seismische scan Martinikerk' niet volledig is en zich niet op alle punten conformeert aan de uitkomsten ervan, blijkt uit het onderzoek wel dat er (onder meer) recente scheurvorming is geconstateerd in de buitengevel van de kooromvang. (bijlage 6).

In het (openbare) rapport wordt door de onderzoekers melding gemaakt van werkzaamheden ten behoeve van de bouw van het Groninger Forum. De bouw vindt plaats in opdracht van de Gemeente en wordt uitgevoerd door en onder verantwoordelijkheid van VOF Groningen.

Na het verschijnen van het onderzoek 'Seismische scan Martinikerk' is de schade toegenomen (klopt dat?), waarbij helaas (nog) geen oplossing is geboden voor het herstel van de schade.

Maatregelen

Door het bestuur van de Stichting wordt de bouwkundige staat voortdurend beoordeeld, waarbij gebruik wordt gemaakt van gerenommeerde externe partijen. Na de aardbeving van 2013 heeft het bureau Osmose (kan het bureau niet vinden, wellicht een andere naam?) te ... met nauwkeurige techniek tijdelijk de scheurwijdteverandering geregistreerd op een aantal punten in de Martinikerk. Daarbij is een latere bodembeweging geregistreerd. (bijlage 7). Vanwege de hoge kosten, die NAM niet voor haar rekening wilde nemen, is deze proef noodgedwongen gestaakt.

Door het bureau Cauberg-Huygen is eveneens een tijdelijke trillingsmeter geplaatst, in de toren van de Martinikerk. Ook deze trillingmeter heeft bodembewegingen geregistreerd.

Voorafgaand aan de bouw van het Groninger Forum is op last van de gemeente Groningen een rapport opgesteld over de bouwkundige toestand van de Martinikerk, een zogenaamde 0-meting. (bijlage 8) Zulks met het oog op de werkzaamheden die door of in opdracht van de VOF Groningen zouden worden uitgevoerd.

In het in opdracht van de Gemeente vervaardigde rapport 'Seismische scan Martinikerk' wordt nader onderzoek naar de bouwkundige staat van de Martinikerk (en de bodem onder de kerk) geadviseerd. De Stichting heeft er op aangedrongen dat dit vervolgonderzoek op korte termijn zou plaatsvinden. Tot aan heden is er op dat punt echter geen actie ondernomen.

De Stichting is van opvatting dat nader onderzoek naar (voorkoming of beperking van) schade aan en herstel van het gebouw, dat een zeer grote cultuurhistorische waarde voor stad en provincie Groningen heeft, van groot belang is. Het onderzoek zal moeten worden gericht op het voorkomen van meer schade en het herstel van de schade die nu reeds is geconstateerd. De kosten voor dit onderzoek en het herstel dienen te worden gedragen door NAM en/of VOF Groninger Forum en/of de gemeente Groningen.

Aansprakelijkheid

NAM is ex. art. 6:177 van het Burgerlijk Wetboek risico-aansprakelijk voor schade veroorzaakt door bodembeweging als gevolg van gaswinning. Ingevolge art. 6:184 is NAM eveneens aansprakelijk voor kosten ter voorkoming of beperking van schade die door gaswinning kan worden veroorzaakt.

De Stichting stelt NAM hierbij aansprakelijk voor alle geleden en mogelijk nog te lijden schade als gevolg van de gaswinning in het Groningerveld. Onder de schade wordt onder meer mede verstaan de materiële schade aan het gebouw, (interne en externe) kosten ter vaststelling van de aansprakelijkheid en schade, kosten ter voorkoming van schade en mogelijke exploitatieschade.

Door VOF Groninger Forum wordt, in opdracht van de Gemeente, het Groninger Forum gebouwd. In het rapport 'Seismische scan Martinikerk' wordt als mogelijke medeoorzaak van een deel van de schade aan de Martinikerk de bouwwerkzaamheden aan het Groninger Forum genoemd. Om die reden stelt de Stichting VOF Groninger Forum en de gemeente Groningen (als opdrachtgever van de bouw van het Groninger Forum nabij de Martinikerk) volledigheidshalve en zorgvuldigheidshalve hierbij aansprakelijk voor eventuele als gevolg van de bouwwerkzaamheden veroorzaakte schade. De Stichting is van opvatting dat sprake is van een inbreuk op een (eigendoms)recht, hetgeen een onrechtmatige daad ex. art. 6:162 van het Burgerlijk Wetboek oplevert jegens de Stichting. De Stichting is van opvatting dat sprake is van hoofdelijke aansprakelijkheid van NAM en VOF Groninger Forum/gemeente Groningen ex. art. 6:99 BW voor schade die door beide partijen kan zijn veroorzaakt. Om de hierna genoemde redenen werkt de Stichting de juridische grondslag vooralsnog niet nader uit, maar behoudt zich te dien aanzien alle rechten voor.

Hoe nu verder?

Hoewel in deze brief een formele aansprakelijkstelling bevat jegens NAM, VOF Groninger Forum en de Gemeente is de brief primair gericht op de uitnodiging van het bestuur van de Stichting om de Stichting (financieel en praktisch) te ondersteunen bij het toekomstig beheer van de Martinikerk. Gelet op de voortdurende schade is een fundamentele aanpak van het probleem nodig. Niet alleen zal onderzoek moeten worden gedaan naar de mogelijkheid de Martinikerk aardbevingsbestendig te maken, maar ook zal er onderzoek nodig zijn naar de wijze waarop de thans ontstane schade kan worden hersteld en de wijze waarop toekomstige schade zoveel mogelijk kan worden voorkomen. Omdat het gaat om een oud, kwetsbaar gebouw, waar veel mensen samenkomen en dat gelegen is midden in de stad, vraagt de problematiek om een integrale aanpak op korte termijn waarbij in het belang van het behoud van de Martinikerk uitvoerig juridische discussies dienen te worden voorkomen. De Stichting stelt dan ook voor dat het probleem onder leiding van de Nationaal Coördinator Groningen ter hand wordt genomen, dat er een toezegging komt dat de kosten voor het herstel en de noodzakelijke onderzoeken worden vergoed en dat de in deze brief aangeschreven partijen (eventueel) onderling in overleg gaan over de verdeling van de kosten.

Het bestuur van de Stichting verneemt graag van u voor ..... dat u met de Stichting in gesprek gaat om afspraken te maken over het onderzoek naar het herstel en het voorkomen van schade, waarbij tevens afspraken worden gemaakt over het vergoeden van de schade.

U kunt uw antwoord richten aan:....., waarbij u wordt verzocht een afschrift van uw antwoord te verstrekken aan ondergetekende.

Mocht u geen gebruik maken van de uitnodiging om op korte termijn in overleg te treden dan behoudt de Stichting zich het recht voor om zonder aankondiging in rechte haar rechten vast te laten stellen. Gelet echter op het belang van de Martinikerk voor (de inwoners van) de stad Groningen rekent de Stichting echter op uw welwillende en constructieve houding.

In afwachting van uw reactie,

Hoogachtend,

5.1.2e

CONCEPT

...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...